

A jó tanár – diákszemmel

Egy 2011 végén közzétett, az oktatási rendszert vizsgáló kutatás egyik legfontosabb következtetése az volt, hogy a jó oktatás kulcsa a jó tanár, aki a legtöbb ember egész életpályájának meghatározó eleme. A jó tanár egész életen át ható példát ad, egy olyan új világot nyit meg emberségben és tudásban, amelyet a diák soha el nem felejt.

Milyen a jó tanár Vekerdy Tamás szerint?

A jó tanár sokféle lehet. Csak egy dolog a fontos, hogy van-e személyesség a jelenlétben. Vajon csak tantárgy van, vagy tanári személyiség? A tanár legfőbb munkaeszköze a saját személyisége, a saját hitelessége. A saját intuíciója és improvizációja, amire képesnek kellene lennie az órán. Aki úgy érzi, hogy a tananyag őt hajtja és ő hajtja a gyerekeket a tananyag miatt, azt ebben az értelemben nem tekinthetjük jó tanárnak.

„A tanároknak is azt tanácsolom, legyenek hitelesek: A jó tanár élvezi a tanítást, szóba áll a gyerekekkel, ha kell vitatkozik velük, és nem zavarja őket sem a kisgyerek, sem a kamasz. A tárgyi tudás is fontos, de nem az a lényeg.” - Vekerdy Tamás

Egy tavalyi felmérésben 3000 diáknak tették fel a nagy kérdést: Mi tesz egy tanárt igazán jó tanárrá? A diákok szerint a jó tanár legfontosabb ismérvei a következők:

o Egy jó tanár ért a tantárgyhoz, amit tanít, és mindent elmagyaráz, ami szükséges, és segít. Az órái érdekesek, színesek.

- o A humor és a következetesség/kiszámíthatóság is elengedhetetlen kelléke a jó tanításnak.
- o Egy tanárnak nemcsak az adott tantárggyal kapcsolatban kell segítőkésznek lennie. A diákoknak fontos a tehetséggondozás, hogy karriertanácsokat, esetleg egyéb dolgokban is segítő kezet adjon.
- o A jó tanár nem tesz különbséget a diákok között, egyenlően bánik velük.

A jó tanár öt ismérve

„Mindenkinek a saját szerencsájén múlik, hogy milyen pedagógusokat kap. Biztosan minden iskolában más a helyzet. Sajnos a gyerekek nem maguknak választják meg a tanáraikat. Lehet, hogy valakinek pont az lenne a jó, aki a másiknak rossz. Egyre többször érzem – és egészen biztosan más is érzi –, hogy néhányan nem igazán akarják átadni a tudásukat, éppen ezért egyre nagyobb kincs az olyan tanár, aki szereti, amit csinál.” (Kinga, diák, 16 éves)

1. Hitelesség és szaktudás

Az igazán jó tanár hitelét szakmai felkészültsége teremti meg. Nemcsak a tanított tárgyaival összefüggő ismereteket tudja, és nemcsak ezen ismeretek fejlesztését vállalja, hanem a különböző tudományterületek, tantárgyak közötti összefüggéseket is átlátja.

„A gimiben a fizikatanárom szülési szabadságra ment, s a helyettesítője egy fiatal tanárnő lett, aki pár óra után teljesen elveszítette a tekintélyét az osztályunk előtt, mert rájöttünk, hogy ha belekérdezünk a magyarázatába, belezavarodik. Nagyon lelombozó volt, amikor magyarázkodni kezdett, hogy még párszor neki is el kell olvasnia a tananyagot, és amit kérdeztünk, az két leckével később következik, ő pedig még nem tart ott.” (Márk, diák, 15 éves)

A jó tanár iránytűt ad a diák kezébe azzal, hogy az ismeretek lényegét emeli ki. Van ereje és mersze szelektálni és rámutatni, hogy mely ismeretek azok, amelyek kevésbé fontosak. A jó tanár az ismerethálózat felépítésével nemcsak a tudományok

megtanulását és alkalmazását segíti, hanem egy hasznos eszközt ad a diák kezébe annak az eldöntésére, hogy melyik új ismeret a hiteles.

2. Következetesség és kiszámíthatóság

Amikor iskolás gyerekeknek feltettem a kérdést, szerintük milyen egy jó tanár, a legtöbben a következetességet említették. A jó tanár következetes és kiszámítható, aki döntéseit is e két vezérelv mentén hozza meg. A diákok tudják, mire számíthatnak, mert mindig ugyanazokat a szabályokat kell betartaniuk, nincsen kettős mérce, mindenkivel szemben ugyanazok az elvárások, s ez kiváló igazodási pontot ad, ami egy elbizonytalanodott világban különösen nagy érték. Hasonlóan fontos elvárás a jó tanárral szemben, hogy képes legyen tekintélyt parancsolni.

„Ez első hallásra egy rossz tanár tulajdonsága is lehetne, de igazából nem az. Ha rossz tanárookra gondolunk, gyorsan rájövünk, hogy valamilyen szinten mindegyikük elvesztette a tekintélyét, az is, akitől mindenki fél. Egy tekintélyt parancsoló tanárra mindenki felnéz. Ő az, aki mindent tud a tárgyról, és mindenben segít is. Magyarázatai benne ragadnak az ember elméjében, és nem kell kétszer megtanulni őket. Ha beszél, mindenki figyel, amennyire csak tud, mert neki minden szava értékes információ. Általában sok érdekes példát hoz fel az óráján a tananyaggal kapcsolatban, így még jobban érthető, amit mond. Egy ilyen tanárnál nincs helye a humornak, de nem is hiányzik. Ő nem úgy kezel már, mint egy gyereket, hanem úgy, mint egy felnőtt embert. A legtöbb diáknak sokat jelent, ha így állnak hozzá – ez főként a középiskolásokra jellemző.” (Szabolcs, diák, 16 éves)

3. Pozitív, vidám személyiség és humor

Carl Rogers amerikai pszichológus szerint az empátia, a bizalom és az elfogadás légkörében minden személyiség alkalmassá válik a fejlődésre. A jó pedagógusnak számtalan olyan képességre van szüksége, ami nem mindenkiben található meg, főleg nem egyszerre. A jó tanárnak szeretnie kell a gyermeket, és a gyermek fejlődését elősegítő munkát kell végeznie. Minden erre a két tulajdonságra tud felépülni.

A jó tanár nyitott, érdeklik tanítványai problémái, legyenek azok a tananyaggal kapcsolatosak vagy akár iskolán kívüliek. Az a pedagógus, aki időt és figyelmet szentel tanítványainak, meghallgatja őket, és őszinte érdeklődéssel,

segítőkésséggel fogadja élményeiket, panaszait, sokkal hitelesebb lesz, elsősorban nem tanárként, hanem emberként.

„Tapasztalataim szerint az osztályfőnökök szoktak leginkább törődni a saját osztályukkal, de persze vannak kivételek. Mivel a tanárok ismerik egymást, így tudnak is segíteni a gyerekeknek a konfliktusok megoldásában. A diákok szeretik elmondani problémáikat más pedagógusokkal kapcsolatban, és egy bizonyos idő után ez természetessé válik. Egy ilyen tanár órája kellemes időtöltés. A tanulók felszabadultak, de mégsem zavarják meg az óra menetét. Megvan a felek között a kölcsönös tisztelet. Az órán gyakran helyet kap a humor, ami nagyon üdítő tud lenni. A tanár is érzékelhetően jól érzi magát, ami talán a legfontosabb, mert ez mindenre hatással van.” (Zsolt, diák, 16 éves)

A rátermett pedagógus mindenben a jót, a pozitívat, az értéket keresi. A jó tanár legalább ötször annyit dicsér, mint amennyit szid. Nem azt emeli ki, amit a diák nem tud, hanem azt, amit tud. A jó tanár egyszerre az állandóság és a változás egysége. E kettősség egyidejű betöltésével válik olyan kulturálisan domináns személyiséggé, aki formálja a köré szerveződők közösségét.

„Az igazi pedagógusok remekül fegyelmeznek, de senkit sem aláznak meg. Érdekesen tanítanak, így az óra nem a túlélésről szól. Kiegyensúlyozottnak látszanak, és végül, de nem utolsósorban, nem vezetnek le rajtunk a feszültségüket. Azokat a tantárgyakat, amiket ők tanítanak, mindenki szívesen tanulja, és általában tudja is. Az ilyen pedagógusból persze alig van, és ez elég szomorú. Lelombozó, amikor arra gondolok, hogy pillanatnyilag csupán a tantárgyak töredékét tanítják ilyen tanárok.” (Zsombor, diák, 12 éves)

4. Személyre szabott bánásmód, tehetséggondozás

A legtöbb megkérdezett pedagógus megemlítette, hogy a jó tanárnak érzéke van a különlegesre. Nem zavaró, elfojtandó jelenségnek tartja a tehetséget, hanem megfigyelésre, fejlesztésre váró kivételes csodának. A jó tanárnak a tehetség növeli a kreativitását, és mindig nyitott arra, hogy az egyediségnek olyan programot találjon ki, ami kifejezetten rá van szabva.

5. Önefejlesztés

Minden kisdíák úgy képzeli el a tanítóját, mint aki kedves, aranyos, megértő, mindig lehet rá számítani, segítőkész, tájékozott, okos és mindentudó. Természetesen a tanár sem tudhat mindent (más kérdés, hogy ezt kell sugároznia), viszont tisztában kell lennie azzal, hogy bizonyos információkra hogyan, hol bukkanhat rá, és nem utolsósorban folyamatosan fejlesztenie kell magát.

Forrás: lexi.hu